

Redaktörer:
Niklas Bolin
Kajsa Falasca
Marie Grusell
Lars Nord

SNABBTÄNKT 2.0 22

**Reflektioner från valet 2022
av ledande forskare**

DEMICOM-rapport nr 51

Bilder på omslaget

Magdalena Andersson – Fotograf: Kristian Pohl/Regeringskansliet

Ulf Kristersson – Fotograf: Fredrik Wennerlund

Ebba Busch – kristdemokraterna.se

Annie Lööf – Centerpartiets officiella Flickr-konto, Annie Lööf, Centerpartiet. Nyckelviken 201123

Jimmie Åkesson – Sverigedemokraterna. (<https://via.tt.se/pressrum/sverigedemokraterna/mi?publisherrId=3236128&item=image-3328734>)

Nooshi Dadgostar – Foto: Anna Tärnhuvud, Vänsterpartiets officiella Flickr-konto

Märta Stenevi – Foto: Henrik Svensson Karlsson September 2020

Per Bolund – Foto: Fredrik Hjerling

Johan Pehrson – Foto: <https://www.liberalerna.se/pressbilder>

En elektronisk version av *Snabbtänkt 2.0* hittar du på

www.snabbtankt.se

Redaktörer

Niklas Bolin

Kajsa Falasca

Marie Grusell

Lars Nord

Ansvarig utgivare

Mittuniversitetet, Demicom, Sundsvall, Sverige

Holmgatan 10

851 70 Sundsvall

Kontakt

010-142 80 00

kontakt@miun.se

www.facebook.com/mittuniversitetet

www.twitter.com/mittuni

www.instagram.com/mittuniversitetet

Design och layout

Accidens Kommunikation

ISBN: 978-91-89341-77-7

Richard Öhrvall
Linköpings universitet
Biträdande universitetslektor i statsvetenskap
E-post: richard.ohrvall@liu.se

En klyfta mellan stad och land?

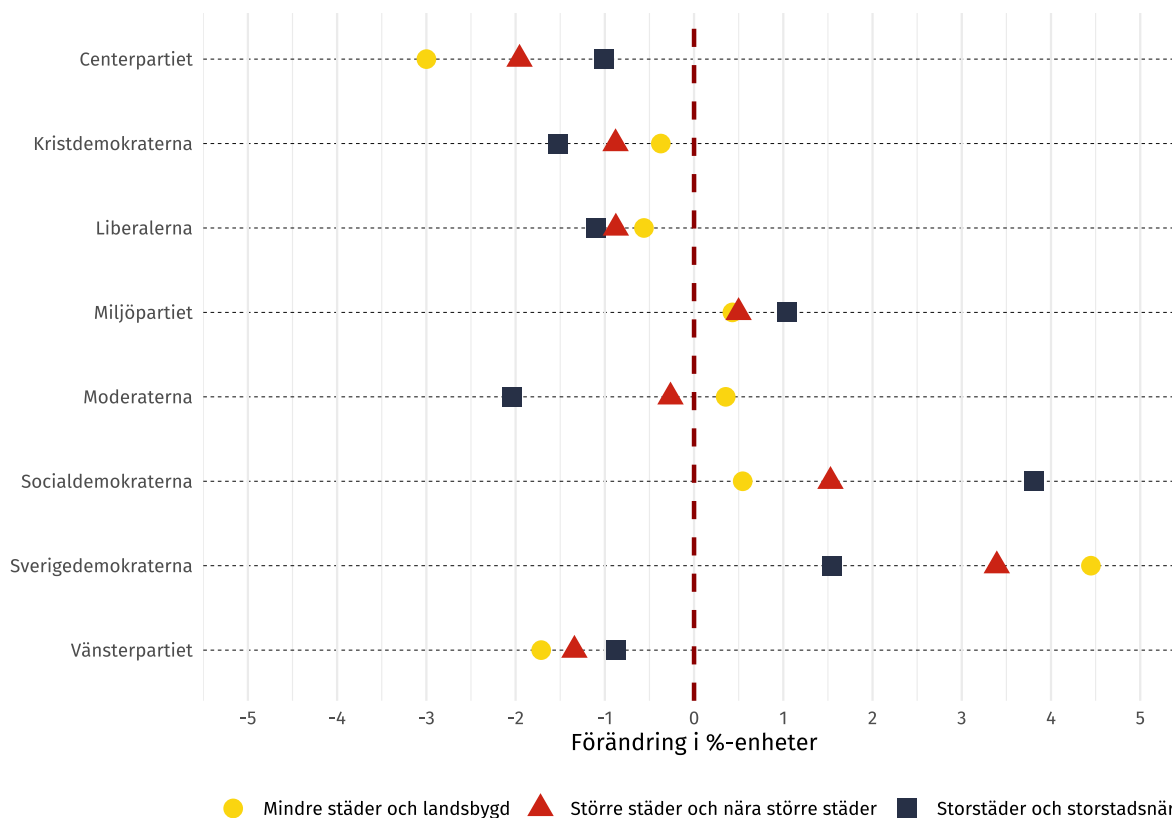
I årets valrörelse fick landsbygden en ovanligt framträdande plats och en rad politiska förslag riktade mot människor som bor där fördes fram. Exempelvis föreslog Sverigedemokraterna lägre arbetsgivaravgift på landsbygd och Kristdemokraterna sänkt körkortsåldern för dem som bor i vad partiet kallar "Hjärtlandet". I likhet med den amerikanska förlagan The Heartland saknar Hjärtlandet en precis definition, men från vad som förmedlats tycks det innefatta områden utanför storstadsområden och större städer. Även andra partier förde fram förslag med en uttalad avsikt om att förbättra förhållandena för dem utanför städerna, såsom sänkt skatt på bensin och diesel, utbyggnad av infrastruktur och utlokalisering av myndigheter.

Att ställa stad mot land är inget nytt, varken i kulturen eller i politiken. Landsbygden har ibland fått stå för det okultiverade och trångsynta, ibland har den representerat det sanna och oförstörda. På motsvarande sätt har staden varit en symbol såväl för frihet och modernitet, som för kriminalitet

och förfall. Även inom den samhällsvetenskapliga forskningen har förhållandet mellan stad och land länge haft en central plats. Intresset har dessutom förstärkts på senare tid, då en ökad politisk polarisering mellan storstadsregioner och övriga landsdelar har observerats i ett flertal länder. Framför allt har den polariseringen tagit sig uttryck genom att etablissemangskritiska rörelser har frodats i dessa länders rurala delar. Men går en sådan polarisering mellan stad och land att finna även i det svenska riksdagsvalet 2022?

Hur den frågan ska besvaras är inte självklart. I Sverige saknas nämligen en allmänt vedertagen definition av stad och landsbygd. Ett sätt att ändå närma sig ett svar är att utgå från den grova indelning som Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) har tagit fram, vilken består av tre kommungrupper: storstäder och storstadsnära kommuner; större städer och kommuner nära större städer; samt mindre städer och landsbygdskommuner. För de fyra partierna till vänster, som föredrog Magdalena Andersson som statsministerkandidat

Förändring i val resultat i riksdagsval 2018-2022, efter kommungrupp

Källa: Valmyndigheten, Kommungrupper enligt SKR:s definition.

(C, MP, S och V), var förändringen i stöd jämfört föregående riksdagsval bättre i storstadsområden och sämre på landsbygd. Det omvända gäller för alla partierna till höger (KD, L, M och SD).

Jämförelsevis gynnsamma valvindar blåste med andra ord i storstadsområden för partierna till vänster och utanför de större städerna för partierna till höger. Värt att notera är att det gäller när vi jämför förändringen i stöd för partierna i förhållande till förra valet och mellan de tre kommungrupperna. Därmed inte sagt att alla partier till vänster gick framåt i större städer eller att alla partier till höger ökade sin röstandel på landsbygd. Exempelvis backade Kristdemokraterna och Liberalerna i alla tre kommungrupper, men de backade mer i storstadsområden än på landsbygd.

Valvindarna i 2022 års riksdagsval liknar de som noterats i andra länder, men det är inte samma sak som ökande skillnader i partival mellan stad och land. Ser vi till det sammantagna stödet för de två nämnda partiblocken och över tid (och därmed bortser från att de är nya partikonstellationer) kan vi se att partierna till vänster har en lång historia av relativt starkt stöd på landsbygd, medan partierna till höger sedan länge har varit jämförelsevis starka i storstadsområden. Valvindarna i årets val innebar därför att skillnaden i stöd mellan stad och land för respektive partiblock minskat och blev mindre än någonsin tidigare. Samtidigt innebar samma vindar att högerns sida i 2022 års riksdagsval hade starkare stöd på landsbygd än i storstadsområden och vice versa för vänstersidan, vilket är i linje med hur det ser ut i många andra länder men något helt nytt i svenska val.

Flyttar vi fokus till de enskilda partierna är resultaten mer varierande. För hälften av partierna – C, L, M och S – innebar 2022 års val att skillnaden i stöd mellan storstadskommuner och landsbygdskommuner minskade jämfört med föregående val. Exempelvis gick Socialdemokraterna tydligt framåt i Danderyd där de tidigare var svaga, medan de backade i Jokkmokk där de varit starka. Det omvända gällde för Moderaterna. För den andra hälften av partierna innebar 2022 års val en lite större skillnad i stöd mellan stad och land. Kristdemokraterna har tidigare varit jämnstarka i de tre kommungrupperna, men backade lite mindre i landsbygdskommuner. Miljöpartiet och Vänsterpartiet var relativt sett mer framgångsrika i storstadskommuner där de redan tidigare hade starkare stöd.

Det är dock framför allt Sverigedemokraternas valframgångar som gör att det ändå går att tala om en polarisering mellan stad och land. Visserligen gick partiet i 2022 års riksdagsval fram i alla kommuner förutom Malmö och dessutom i de allra flesta jämförbara valdistrikt, inklusive de på Östermalm i Stockholm, men framgången var mer accentuerad utanför storstadsområdena. Partiet stöddes av närmare 25 procent av dem på landsbygd och

strax över 16 procent i storstadskommuner – en skillnad som uppgår till nästan 9 procentenheter. I valet 2010, då Sverigedemokraternas tog sig in i riksdagen, var motsvarande skillnad endast en dryg procentenhet.

En sådan skillnad i stöd mellan centrum och periferi finns inte bara sett i ett nationellt perspektiv, utan motsvarande skillnader kan även noteras inom enskilda regioner och kommuner: det är i kommunernas ytterområden utanför centralorten som Sverigedemokraterna tenderar att växa starkast. Därmed finns visst fog för att tala om en förändrad politisk geografi och en polarisering mellan stad och land.